

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

Direcció, Redacció y Administració
Travessia de la Rambla, n.º 12
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Sabadell 2 rals al mes.
 Fora 8 » trimestre.
 Un número sol. 1 »
 Anuncis á preus convencionals.

MES BARATAS QUE Á ALEMANIA

MES SÓLIDAS QUE Á INGLATERRA

MES BONICAS QUE Á FRANSA

SILLERIAS DE CAOBA TAPISSADAS
DESDE 18 DUROS

Mobles del pays y de Viena á preus de fàbrica
BARCELONA.--Portal del Angel, 25

Pera que puguen nostres llegidors enterarse del patriòtich *Discurs* que feu nostre distingit amich lo President del Centre Escolar Catalanista don Narcís Verdager y Callís, en la Sessió Inaugural del nou Curs Académich, y estant aquest completament conforme ab nosaltres per ser éll un conjunt de totas las nostras aspiracions, lo publiquem íntegro y en lloch preferent en substitució del acostumat article.

DISCURS

LLEGIT EN LA SESSIÓ INAUGURAL DEL CENTRE ESCOLAR CATALANISTA PER SON PRESIDENT
D. NARCÍS VERDAGUER Y CALLIS

Senyors:

Quan antigament la gloriosa y venturada Catalunya sentia damunt sas espatllas la afrontosa grapada del enemich ó del tirá, ó enfonzarse en sas carns lo fibló del ultratje, agafava ab sas mans robustas lo feixuch batall de la Honorata, y al oir son ressó, que com

un crit de ¡via fora! per tots los confins de la patria retrunyía, plens d' amor los amples pits, esbufegant de coratge y encesas las sanchs dins las inflades venas, amatents l' acudían sos fills y deixavan sa honra vindicada, y, en brassos de la Gloria, portábanla á volar d' extrém á extrém de la Terra.

Feta trossos en lo Parlament de Casp la comtal corona, encara la veu de la Patria pogué acoblar sos fills en las supremas angoixas ab que 'l maridatge en mala hora lligat comensava á afigirla, deixant sempre sagellada sa dignitat ó ab sa sanch, ó ab la victoria.

Pero vingué 'l 1714, any quinas xifras, una á una, com dogals y esperons ensemps, portém los catalans al cor ben amarradas, y fou agarrotat lo batall de la Honorata, quedantse aixís la desgraciada Catalunya assotada, escupida, coronada d' espinas, feta vil esclava, y ¡ay! sense llengua pera esmentarho á sos fills.

Desde llavors la veu de la mare no ha ressonat may mes per las encontradas de la patria; y la esblaymadora calma de cementiri que esdevingué á sa mortal cayguda, y 'l vergonyós y sepulcral silenci que com á una tomba va enrevoltaria, sols foren destorbats per l' espetegar del fuet ignominiós ab que 'ls tirans de sempre reobrian las encara dolorosas y sagnants feridas.

Llamps y pedregadas han anat descarregant sobre las sufertras espatillas de Catalunya ponentinas tempestats; pero, mordassada sa llengua y derremada butxinescament la veneranda sanch de sos fills mes amorosos, los que li quedaren, soplujats com polls esporuguits dessota de las amplas y robustas alas de la mare, gayre be ni s' adonavan de sas terribles llatzarias.

Pero tant y tant ha apretat lo fuet, tan secas y repetidas han sigut las pedregadas, que han comensat á caure mitj partidas las plomas d' aquellas alas que tant amunt volaren pels cimerals de la gloria y de la ventura, y 'ls fills de la descoronada comtesa, privats del poderós escut de la patria, han sentit damunt del cap, y ¡ay! encara mes dins son cor, las xurriacadas dels que fermaren á sas torres la desvalguda Catalunya. Y al trobarse futejats y sens abrich s' han adonat del pahorós avench de miserias al que nostra patria es empesa y, al véureho, ha brotat de son pit un clam d' angoixa que al volar estremidor per los ayres, s' ha trobat ab la dolcíssima esperança, naixent de sa besada fecunda la valenta generació de nostres catalanistas.

Fillas del dolor, de la vergonya, del temor y de la esperança son las associacions catalanistas. Fill del dolor pel passat, de la vergonya pel present, del temor pel pervenir y de la esperança de tornar á la patria la dignitat y benhauransa que l' crim y l' infortuni van robarli, es lo Centre Escolar Catalanista.

Escolteu, sino. Dels llavis venerats de nostras mares aprenguerem la llengua de la terra, que 'ns sona á las orellas com mormuriosa memoria de sas infinitas besadas, y al posar lo peu en las nacionals escolas nos la arrancaren de la boca y 'ns la feren deixar, com vil y deshonorós rebrech, fora la porta. En los delitosos recons de la llar haviam servit referir las épicas proesas de nostres passats, y al buscarlas afanyossos en los tractats d' Historia que la Nació 'ns posava á las mans, trobarem motejats d' insolents, ingrats y revoltosos als héroes de nostras envejadas glorias. Buscavam en las obras de Literatura espanyola 'ls monuments de nostres escriptors insignes, y en ellas no 's concedia ni un mal recó á eixa maltractada Catalunya, que en las contribucions es sempre cap de llista. Cercarem en las aultras de Dret 'l estudi de nostras ponderadas é inmortal institutions jurídicas y 'ns posaren á las mans un llibre en que ab esgarrifansas de vergonya y de quimera llegiam sa condemnació mes apassionada y expressat ab indignadora complacencia 'l gust ab que l' autor veyia com d' una en una eran arrencadas las fullas de nostres immortals Códichs, en que viu y aleteja l' esperit de la prosperitat de la patria. Y al tornárnosen, ab lo cor embutit de pesar é indignació, á cercar en las dolsuras de la llar lo bálсам pera tan grans feridas, hem trobat á nostres pares indignats y esferehits perque un nou tractat, celebrat en nom dels interessos y prosperitat de la nació espanyola, los hi acabava de lligar las mans feynadoras, obrint al extranjer la porta que á Catalunya 's barrava.

Lo cor de la joventut es niu de la generositat y de la noblesa y no pot avenirse ni ab las indignitats passadas, ni ab las vexacions presents, ni ab las que mes enllá esperan la hora d' escométrans; y per aixó 'ls joves catalanistas nos hem donat las mans, hem ager-

manat nostres cors, que al unísson cantan esperansas á la patria, y hem fet sacrament de consagrar tot nostre valer y totas las nostras forsas á la santa y gloriosa causa del catalanisme.

Y veus aquí, senyors, que m' acaba de caure dels llabís la paraula que en bella síntesis expressa las nobles aspiracions dels bons fills de la Terra, tocats de la santa follia del amor á la patria. Y perque es ella 'l resplandent fil de llum que lliga tots nostres afans y esperansas, y perque apesar de que temps ha que viu y creix dins la atmósfera de Catalunya ab lo prestigi del propi valer y 'l que sos mes ilustres panegiristas han sapigut darli, no ha sigut de tots los catalans que á sa Terra estiman ni prou entesa ni menys prou estimada, creyém del cas fixarhi nostra atenció en aquets solemnes moments, recordant á grans gambadas sa gloriosa renaixensa, son caràcter, los obstacles que son progrés impideixen, y la influencia que en son desenrotllo confia exercir lo jovent escolar catalanista.

Senyors: Quan en 1714 caygué Barcelona en las inhumanas urpas del rey-butxí l'esperit de la Patria catalana va tornarsen al cel entre la fatídica fumerola de nostras incendiadas llibertats; puig quan aquestas desapareixen, queda un país, pero no resta ja la pátria.

Proscripta nostra veneranda llengua, estroncada la font d' ahont brotaren los Usatges; Las Constitucions, Lo llibre del Consulat y tants monuments que feren tributarias del seny de Catalunya á las mes il·lustres nacions, cremats los furs que eran los brassos ab que 's treballaba sa dignitat y ventura la Patria, queda á mercé completament del fuet del amo, com la mes vil de las esclavas, y al girarse angustiosa vers l' horisó de son pervenir tan negre y esferehidor va mirarlo, que doblá 'l coll al jou feixuguíssim, mentres com un tró sinistro roncavan per las espessors del cel de la Patria las horribles y ensopidoras paraulas que 'l Dante va llegir en las portas dels abims de la eterna desesperació.

Pero, no, no podia ser. Certament que no es la terra hont se senta l' imperi de la justicia; cert que no es en eixa vall de desterro ahont s' espían totas las malvestats y ahont son coronadas totas las virtuts; pero 'ls pobles, lo mateix que 'ls individuos que portan dins sas entranyas la enlayrada flama dels héroes son, segons una hermosa frase de 'n Chateaubriand, com los mártirs que, perseguits, assotats, coronats d' espinas, clavats á la creu, pels homes, moren deixantlos la llum y ressacitan adorats.

Un poble que caminant per las vias de la veritat y de la justicia alcansá 'l cim cobejat de la gloria, omplint d' admirada sabiesa y heroisme imponderable las fullas de sa historia; un poble que hagué de caurer desde las mes sublins alturas del amor al Dret y á las reliquias dels passats; un poble que per tan elevadíssimas causas se deixava obrir lo pit y convertia 'ls carrers de Barcelona en bassals d' aquella sanch de martre que fecunda la terra, reyent com se repartian sas honradas y venerables vestiduras la perfidia, 'l crim, la vilesa y la iniquitat, no podia morir per sempre. L' esperit d' aquest poble, al retornar al cel d' ahont baixat havia, degué pujarhi á esperar que fos arribada la plenitut dels temps, á esperarhi l' hora de que en la terra catalana tornés á haverhi sanch de la preciosa mena que derramaren abundanta 'ls sayons del rey-butxí.

Ea, senyors, una cuarentena d' anys que dos varons insignes. En Marian Aguiló y En Joaquím Rubió y Ors, despentjant las rovelladas liras dels antichs y gloriosos trovadors, sorollaren lo cor de la patria cantantli de baix en baix y á cau d' orella dolcíssimas cançons sadolladas de sos recorts, animadas de son esperit y vestidas ab la rica vestidura del propi llenguatge, que desde tants anys sols se feya servir, com la roba de cada día, per estar per casa ó correr per los camps y trescar per las montanyas. Quan aixó succehia, ningú, ni tal vegada sos mateixos autors, presumian que fossen instruments d' un trascendental designi de la Providencia. Avuy, senyors, al citar los noms d' aquestos dos literats il·lustres, saludém als grans precursors del catalanisme, y al parlar de sas obras primeras, ésméntem ab entussiasme la primera clariana que s' obria en lo tapat horisó del pervenir de Catalunya.

Dels vius y patriótics sentiments que la paraula d' eixos dos apóstols feu deixondir en los cors dels catalans, sentiments que com un nin al maternal mugró naturalment s' aferravan á la vida tradicional de la Patria, nasqué la idea de la grandiosa é imponderable institució dels Jochs Florals, ahont acudim cada any á sadollarnos de la ardenta y saborosa atmósfera de la Patria, á sentir, com per boca de sos inspirats, nos parla aquesta

de sos dolors y esperanzas; y ahont aném cada any, com en un discurs de gracias inoblidable nos deya 'l Mestre Picó y Campanar, á somiar que viu y regna gran y felis nostra adorada Catalunya en la persona de la gentil Reyna de la Festa.

A la ombra dels Jochs Florals, y al calor dels grans sentiments que 'ls donaren vida, ha sigut infantada eixa gloriosíssima pléyade d' escriptors catalanistas que al abandonar sa ploma als dictats de son cor verament catalá y al tornar per lo prestigi de la materna llengua, han produhit una efflorescencia literaria que es orgull llegítim de la patria, admiració del mon, y que ha obligat á un enemich nostre, lo senyor Valera, á dir que no hi ha en lo planeta un altre regió que en las circunstancias de Catalunya posseheixi una literatura igual.

Arribats ja á un punt d' interés ben directe per lo meu propòsit, me pregunto ¿qué es, qué significa 'l renaixement de la literatura catalana? ¿Es un capritxo d' uns quants escriptors agradats de la catalana parla, y que s' ha imposat com una moda? ¿Es una de tantas manifestacions d' aqueixa especie de diástole que alguns han volgut observar en lo sí de las grans unitats polítiques?

Senyors: Entre 'ls grandiosos y fascinadors raudals d' armonía d' eix sublimíssim poema que se 'n diu la poesia catalana, se hi sent puntejar continuament un motiu bellíssim y entussiasmador que es sens dubte l' ánima poderosa y fecunda de tant incommensurables inspiracions.

Aquest motiu, aquesta ánima es una fanatíssima aspiració á reivindicar los drets y la dignitat de la patria trencant las cadenas ab que la lligá y va entortelligantla mes cada día l' element dominant en la gobernació del Estat espanyol.

Es aquesta una veritat de evidencia per tots nosaltres que seria ridícul tractar de probarla retrayent los textos innumerables en que 's troba hermosament manifesta. Per altra part, clara ha d' esser pels de casa quant los forasters se n' han prou adonat y 's cuidan de esbombarla.

Diu en Tubino, l' historiador castellá de nostra Literatura, que "los fomentadores de la lengua y literatura catalanas, se nutren en máximas dirigidas á torcer el curso de la historia nacional, sembrando gérmenes de discordia entre los miembros de una misma familia bajo el supuesto de soñados agravios y de aspiraciones insensatas." En un article insertat en la *Revista de España* escribía també no hi ha gayre temps don Joan Valera: "En balde es que el regionalismo catalán se encubra con el traje literario. Al abrigo de este traje, cuando no late el corazón separatista, se fomenta y se incuba el sentimiento de imaginada ó de real superioridad, con sus inevitables consecuencias, poco favorables para Castilla." Y no cito cap párrafo del discurs de 'n Nuñez de Arce porque no es dins los biots de bilis ahont s' han de buscar los arguments.

Es donchs un fet de tota evidencia, de propis y d' estranys sapigut, que las aspiracions catalanistas avans de baixar al terreno de lo práctic que es ahont se ventilan los problemas polítichs socials que en las entranyas dels pobles se remouhen, visqueren é hi viuhén encara en la serena y lluminosa esfera de la poesia, d' una manera tan explendent y manifesta, que al llegir aquest be de Deu d' obras mestras ab que regalan á la Patria las ardentas fantasías de sos fills privilegiats, no pot menys que exclamar lo cor dolsament conmogut y fondament esperansat:

¡deu se arrivada la aurora
puig cantan los rossinyols!

Mes ¿per qué, vos preguntareu tal vegada, per qué essent lo catalanisme una idea polítich-social havia de tenir sa manifestació primera en una efflorescencia literaria? Hi ha, senyors, en la historia de la humanitat un fet constant: y es que ha sigut sempre la poesia 'l beneyt claustre matern en que han fet sa gestació los grans ideals que han vingut á enlluminar los passos dels homes per las vías del llegítim progrés. L' esperit de la Patria catalana que com he dit suara va pujarsen al cel ab la darrera gota de sanch dels mártirs del 1714, al tornar á la terra havia de agafar humanas vestiduras; y vingué á pendrer carn en las entranyas de la poesia, per llensarse, quant fos desenrotllada y robusta, á la predicació de la bona nova.

Pero per lo mateix de son caràcter y per sou instint cap á la vida práctica, ó havia de morir, matant ensemps á la poesia á qui doná la vida, ó era precís que además de viurer

entre 'ls munts de flors y dolls d' armonía ab que aquesta li sonreya y la exaltava, anés á regnar en los cors que esbategan, en las sanchs que bullen, en las mans que treballan y en los enteniments que obran als grans ideals los amagats camins de la práctica realitat.

La forsa prepotent de la idea, y sa esplendent justicia aixó darrer exigian; las importantíssimas forsas ab que avuy conta en la vida práctica, aixó ab gran elocuencia demostren.

Baixá en efecte de son espléndit trono de poesia 'l catalanisme, pero no per anarsen, deixarnos la greu anyoransa de sa lluminosa hermosura, sino per anar á viurer en los plechs de la bandera dessota la qual milers de cors esbategan disposats á conduhirla á tota costa al cim del gloriós Tabor, que daurat per brillants auroras allá d' allá 'ns espera.

¿Qué es, donchs, senyors, qué significa eix sacratíssim lema que tals maròrs aixeca en nostres pits? ¿Qué vol dir eixa venerada paraula que en tals profunditats d' amor nos sumergeix, que ab tan vivíssima fé 'ns alenta, que tan grandíós coratje 'ns comunica?

Jo entench, senyors, que 'l catalanisme te dos importants aspectes: per una part es la sagrada comanda que 'ns llegaren lss pasats que ab tan heroisme 's deixaren tallar las mans avans d' entregar als butxins la honra y la ventura de la patria; per altra part es una aspiració nascuda de present y apremiantas necessitats y per ellas imposada.

Al compás del floreixement poétich s' han desenrotllat en nostres compatricis d' una manera prodigiosa per la extensió y pels resultats los estudis històrichs; y á la llum de la *mestra de la vida* han de nou aparegut davant nostre ull la gloria y venturosa grandesa que en mellors temps gosá nostra avuy infortunada Catalunya, ensemps que se 'ns oferian ab tota sa genial asquerositat, ab tota sa indignadora vilesa 'ls críms incalificables y las vergonyosas indignitats que derrocaren á la sempre altiva y noble patria, ferintla cobardament per la esquena. La historia nos ha tornat l' esma, 'ns ha fet reconeixens á nosaltres mateixos, y al mirarnos cóm som y cóm devém ser nos havém esgarriat de la profunda degeneració de nostra rassa, al veurer que 'l nostre poble á qui posá Deu alas d' áliga, perduda la consciencia de son propi valer, ab las alas plegadas viu, y ¡ay! cada día ab menys repugnancia fent parís y pronegant al costat d' una munió de baladrers y totxos anechs.

Ningú ha indicat mellor aquest aspecte del catalanisme que nostre flamant impugnador lo senyor Valera: "En este movimiento separatista... noto yo, más que el amor con exceso exclusivista de la patria, algo de parecido á lo que noto en algunos individuos que vivieron mucho tiempo en país extraño, ó que se educaron á la extranjera, y presumen de excepcionales entre los suyos y de muy superiores á la generalidad." Sí, es cert, senyor Valera, Catalunya que ha viscut molt temps, y sobre tot lo mellor temps de sa vida en país estrany pels castellans, puig que era á casa nostra, Catalunya que s' ha educat també d' una manera propia y, per lo tant, per vosté estrangera, que per cert res té que envejar á la nacional, no 's considera superior á aquells ab qui ab ensopidora intimitat viu desde massa anys, pero 's considera quan menys molt diferente, estranya, y de creurer forsosament que haventhi oposició directa entre la seva manera y la de vostés, per be de tots es mellor que cessi aquesta unitat per imposició per lograrne una altra pera nosaltres més benéfica y pera vostés més honrosa, la unitat creada per la llibertat.

Per además d' aquestas causas y rahons del orde històrich, he dit que donan vida y empenyen al Catalanisme necessitats al present fortament sentidas. En efecte, tenim los catalans una llengua suau y encisadora com las inspiracions d' Ausias March, poderosa y sublim cnm las estrofas de *L' Atlàntida*; llengua riquíssima ennoblida ab los lays y requestas dels antichs trovadors, y aixecada als cimerals de la gloria pels admirables escriptors del actual renaixement, que fou la llengua de nostres comtes, de nostres reys y de nostres famosos consellers; llengua ab cual estimada vestidura han entrat dins nostres pits tots los grans amors, y ab la qual nos han sortit de la boca nostres més grans afectes; y aquesta llengua que es l' embolcall obligat de nostre pensament, la flor hermosa en qual perfumat cálzer van depositant com dolcíssim néctar los més nobles sentiments de nostre cor, hem d' abandonarla en los més solemnes actes de la vida, l' hem de deixar á la porta del mon oficial, y 'ns obligan á falsejar lo que sentim y pensém ab unas formas que may podrém ben entendre, mentres nos sian obligadas, y que 'ns entrebanquen y 'ns irritan com

entraubancan é irrita al presidari la groixuda y afrentosa cadena que 'l cinyeix. ¿Som nosaltres criminals, per ventura, per mereixe semblant afront? ¿Es ó no just y justíssim, senyors, que odiém tant ominosas imposicions?

Tenim los catalans una llegislació, espill d' altíssima saviesa, exemple perurable del pregon seny práctic de nostres passats, llegislació necessaria á nostre génit com al barco las amplarias del mar, com al aucell las extensions del espay, com als ulls la serenitat de la llum, com al cor los somnis del cel, y com al carril la llisquenta filera de sos rails; y aquesta llegislació que hauria d' estar á las nostras mans, perque es ben nostra, 'ns la tenen agarrotada, privada del nodriment necessari á totes las institucions, perque 's vagi morint á acopia de fam y de set y ab las impías y contínuas urpadas ab que cada día la martiritzan y llagan en las superiors esferas de la nació, en mans, com totes ellas del element antitètic de nostra personalitat. Y fins, senyors, nos trobém en lo cas de que á casa mateix, funcionaris á quí ab nostra part contribuím á pagar, dintre de casa venen á provocarnos llessant cotidianament ferotjes insults á nostras lleys venerandas, tot amparantse d' un càrrech oficial conferit per la Nació de que baix molts punts de vista forma Catalunya una bona part. ¿Que nostre Dret ofereix deficiencias, que nostre Dret necessita reformas? No ho negém; pero, senyors, han d' esser ells, los forasters, los que ni coneixen ni estiman nostras necessitats y conveniencias, los que, lligantnos á nosaltres las mans, vingan á casa, y al seu gust, oposat per complert á nostras fundadas aspiracions, nos imposin sa voluntat sobirana? Y, no obstant, nostre Dret se troba ja en lo banch dels acusats y la majoria del tribunal que ha de judicarlo, tots ho sabém, té decretada per endavan la seva mort en una ó altra forma, á pesar de las vigorosas y elocuens defenses dels que han portat la veu del voler y de las necessitats de la patria.

Tenim á Catalunya, fruyt dels gegantins esforços de nostre temperament, un poderós estat de riquesa que particularment radica en la industria. Donchs be, senyors, ¿quants colps de massa no han caygut sobre 'l cap sempre renadiu d' eix poderós element de nostra vida? La historia dels atentats contra d' ella constituheix un rosari de misteris de dolor que havent comensat per una besada de Judas han d' acabar ab la inícuu crucificació si la reacció de nostre poble no arrenca á la víctima de las mans de sos sayons.

No he de continuar al peu d' aqueixas causas privativas de nostra patria las que á la generalitat afectan, pero per l' interés superior que l' asquerosa administració espanyola ofereix per Catalunya, transcriuré un párafo d' un article en que 's diu que "la immensa majoria de los Municipios y de las provincias viven entregados á una especie de partidas de gerrilleros administrativos, gente vividora que al lado, á la sombra y á la espalda de los hombres de bien, explotan en lo material la desgracia pública, después de ser en lo moral sus principales autores." Aquestas paraulas no son de cap regionalista, ni de cap afamat del Poder; las he copiadas del *Imparcial*, d' aquell periódich que sol alabar á Catalunya l' endemá de firmarse un tractat que l' arruina.

Sí, donchs, senyors, constitueixen lo catalanisme la necessitat de reivindicar la dignitat de nostra llengua; de conservar y poguer per nosaltres mateixos perfeccionar nostras institucions jurídicas; la necessitat de assegurar nostra vida económica, trayentla del alcans dels polítichs d' ofici; y la necessitat de posar la administració de nostres interessos al amparo del baf verinós del centralisme ¿es ó nó lo catalanisme lo lema d' una causa de vida ó mort per la patria?

Y allavors, ¿cóm es que 'l catalanisme no ha vist tot seguit al seu entorn tots los homens de bona voluntat, totes las forsas de Catalunya? Jo crech que además de las causas históricas avans indicadas, explica aixó lo carácter eminentment particular de la gent de nostra terra. Los literats catalans s' exaltan, predican y treballan quant es maltractada la llengua ó la literatura; los juriconsults, quant s' amenassa 'l dret; los productors, quant la tempestat cau sobre la industria; es dir que cada hu sols manifesta sentirse del seu, no tenint en compte que solidarias aquestas manifestacions no podrá may la una conseguir la victoria sense la ajuda de las altres. Aisladas no tenen forsa; reunidas totes, assegurarian l' éxit; ¿per qué, donchs, no s' uneixen?

Hi ha, senyors, á Europa, un poble que actualment lluyta ab desesperació per idèntichs motius que açí lluyta lo catalanisme. ¿Sabeu per qué á Irlanda está tothom unit en la gran obra de la reivindicació de sa historia y de sas lligítimas llibertats? Perque no

tenen una mossada de pa pera dur á la seva afamada boca. Y nosaltres, senyors, que avuy, gracias á Deu, tenim riquesa hem d' esperar á fer la unió, á que 'ns tapin definitivament las fonts de nostra vida, com repetidament s' ha intentat? Poguent fer avuy una unió fecunda dins la riquesa, serém prou insensats per esperar á que demá, com á Irlanda, la fam nos hi obligui? Vivim continuament ab l' espasa de Democles sobre 'l cap. ¿Perqué 'ns estém pacíficament al seu dessota? ¿perqué no hem de fernos un xich enllá, posantnos á cobert de sa mortífera punxa?

Lo "Centre Escolar Catalanista," convensut de que aquesta unió es la basse necessaria y sólida de la regeneració de la patria, lluitará, com ho ha fet fins al present, pels furs de la llengua, per ferla digne instrument d' un poble honrat; defensará la prosperitat de la producció perque sia demá l' ampla y ferma base d' un poble lliure; treballará per la conservació de nostras institucions jurídicas, que han de ser la regla que apliquém á nostra vida, y per fi, predicará ab todas las sevas forsas pera conseguir l' autonomia administrativa.

¿Vol dir aixó que renunciém á medis més radicals? ¡Nó; may! No 's vendrá may lo catalanisme la herencia que sos passats li llegaren per un miserable plat de lletias. Volém la honra, la dignitat, la prosperitat de la patria, logrades per cualsevol medi compatible ab la justicia, y conduhent als propósitos que 'ns imposan las desgracias de la patria.

¿Ab quins medis contém? Portém en nostras inteligencias lo més ferm convenciment; vessan nostres cors d' ardent entusiasme per la patria, y es de foch nostra paraula. Predicarem, donchs, predicarem y treballarem, y si nostre poble resta mut, y si nostres compatricis no cedeixen á nostra empenta, dia vindrá en que lo sempre espetegant fuet los fasa llsar pels camins que 'l patriotisme 'ns senyala, puig nostre Dret será sacrificat, nostre administració apitjorada, y 'ls esforços inmens en virtut del qual se sosté nostra industria obligada á lluitar á la vegada ab los entrebanchs que tota humana empresa en sí porta, y además ab los estemporanis y anormals, que sos protectors naturals li van creant tots los días, haurá de desdir finalment, y voldrém cridar quant ja no tindrém brahó, y voldrém obrar quant nos hajan robat las forsas.

Dirigint ara una paraula, no ja al jovent que 'm fa la mercé d' escoltarme, sino á aquells que per estar mes colrats en las lluytas de la vida, no son com nosaltres emportats pel foch del sentiment, he de dirlos que es molt possible que consideren massa fogós nostre entússiasme. Pero no temeu, senyors. Som nosaltres lo sentiment que 's desborda, vosaltres lo seny que l' enfrena; som la riuada que baixa, vosaltres la reclosa que l' encamina; som la ratxada de vapor que empeny á tota forsa la máquina, vosaltres lo fre que la regula. Pero no temeu tampoch per la sort del catalanisme. De la llavor fecunda dels Jochs Florals n' ha nascut un arbre; es lo arbre de la Patria. De sas branques penjan com fruyts preciosos, los cors de la juventut. Nodrintse de sava aquets fruyts madurarán un día, y caurán á terra, y arrelarán en ella. De cada fruyt ne neixerá una soca, y l' arbre que vosaltres veren neixer se convertirá en un bosch, y aquest bosch s' anirà aixamplant y arribará á cubrir un territori extensíssim, lo territori que s' extén desde 'ls Pirineus fins al Ebro.—HE DIT.

SECCIÓ POLÍTICA

Fa 17 anys qu' están presos *interinament* en Córdoba uns quants subjectes de Montilla, encausats per un alborot y assassinat ocorregut en aquella població.

Ab tot y haver passat tants anys, la causa segueix encare son trámit, divent advertir que á alguns d' ells no se 'ls hi ha pres declaració de cap classe.

Hem posat de moment que 'l fet passava á Espanya pera que nostres llegidors no 's creguessin que 'ns ficavam en cosas de l' África.

Y que vaigin dihent 'ls polítichs madrilenys que á Espanya anem tant be.

Que 'ls tanquin 17 anys *interinament* y á veurer lo que 'ns diuen.

Alguns de 'ls presos han mort y altres en vista de la *interinitat* de son empresonament s' han suicidat.

De la manera que 's posan las cosas de justicia á Espanya, es lo millor sistema d' arreglarho.

Perque lo qu' es las causas, si no s' acaban aixís, no las acabarán pas 'ls jutges.
A río revuelto ganancia de... jueces.

Per últim s' ha arreglat la crisis francesa nombrant president de la República á Mr. Sadi-Carnot.

¡Pobre Fransa! No 'n tenia prou ab 'l carnot del unitarisme, que n' hi posan un altre.

Diu *El Imparcial* que Mr. Carnot no te prou figura política, pera dirigir los destinos de la Fransa republicana.

Aquestos periódichs tot ho agafan del mateix modo.

Qualsevol diria que per governar y administrar be una casa 's necesita ser un home polítich, orador parlamentari, y lleuger de conciencia, pera saltar per demunt de totes las formalitats del honor y del deber.

No, *iluminats* de Madrit, no.

Per governar á Fransa n' hi ha prou ab un home de talent, honrat y prou enérgich pera eufegar als polítichs d' estil Wilson-Zabalza, á la degradació mes complerta.

Lo discurs de la Corona diu en pocas paraulas que la nació va endevant en sa regeneració moral y política, progressant sempre, vivint en pau com cap nació del mon y ab una crisis insignificant prop de las qu' afligeixen als demés pobles del globo y encare deguda no mes á la generalitat de la mateixa que no es privativa de cap pays.

Consti que 'ns referim al discurs de la Corona d' Espanya.

Y fem aquesta salvetat perquè no 's creguin que 's tracta de Inglaterra ó 'ls Estats Units.

Si senyors, 'n Sagasta ha tingut valor pera fer dir á la Reyna Regent que estem casi regenerats.

Podia posar com á proba, lo de 'ls presos de Córdoba, lo de Cuba, Puerto Rico y Filipinas; lo de las Carolinas, l' isla Peregil, y tantas altres *moralitats* que 'ns anonadan.

En altres párrafos li fa dir que vivim en pau complerta com cap mes poble pot dirho.

Tira peixet; com que al estat que 'ns han posat á Espanya no son capassos de buscar ni bronquina á Portugal.

Perxó 'ls moros s' atreveixen ara á insultarnos altre vegada deshonrat lo pabelló espanyol en l' isla del Peregil.

Aixís ray no val cap merit viurer en pau y quietut.

Y continuant Sagasta y comparsa, mes ne tindrem encare.

Podré dir com Espronceda:

Solo en la paz de los sepulcros creo.

Despres se 'ns diu, sens dupte pera amansirnos, que la crisis es general y que encare nósaltres Deu n' hi doret, que no podem queixarnos.

Aquestas poderosas rahons, venint de 'n Sagasta, ja no 'ns estranyan.

L'home que va dir un dia que la crisi de Barcelona, era promoguda per las fàbriques dels pobles del voltant, es capàs de las barbaritats mes tremendas.

Y aquestos son los homes que segons l'*Imparcial* tenen de segur prou figura pera ser presidents d'una república.

Lo que tenen tots es molt tupé.

¡Pero molt tupé!

CENTRE CATALANISTA PROVENSALENCH

Sant Martí de Provensals 1 de Desembre de 1887.

Ab motiu de la protesta contra l'acort pres per lo «Centre Català» de Barcelona, que ab fetxa 13 de Setembre va fer pública aquest «Centre Catalanista Provensalench»; inmens número de catalans residents en Santiago de Cuba nos han enviat l'adjunt document, tot ell ple de sentiment y amor envers la anyorada patria y d'adhesió al gran projecte de la primera Exposició Universal d'Espanya.

De la mateixa manera que aquest «Centre» feu circular la protesta, fa avuy ab l'important document que desde l'altra banda del mar nos han remés nostres germans.

Agrahintli senyor director la publicitat del adjunt imprés s'ofereix de vosté son A. y S. S.—Lo President, *Joan Serra y Sulé*.

Sr. Director de LO CATALANISTA.

Sr. D. Joan Serra y Sulé President del *Centre Catalanista Provensalench*.

Molt senyor nostre:

Després de llegir la enérgica protesta que vostre *Centre Catalanista* acordà fer pública ab motiu d'inoportuns é inconsiderats atachs á la *Exposició Universal* de Barcelona; després de fixarnos en que la tal actitud ha sigut ocasionada per un altre Associació catalana que en dias passats meresqué; tota la confiança nostra com á defensora de la dignitat de nostre poble; haventnos fet extraordinaria impressió que aquesta última societat ó siga 'l *Centre Català* de Barcelona fos la primera en desprestigiar á la població mes important de Catalunya, presentant als ulls de nostres enemichs un sens fi de datos inexactes é inconvenients, tots ells encaminats á que nostra ciutat Comptal fassi un trist paper devant de las nacions extrangeras; y no volguent transigir, per tals motius ab una situació indeterminada que podria ocasionar duptes sobre la verdadera opinió dels bons catalans respecte á la esmentada Exposició; nosaltres, catalans de pura rassa, nosaltres que vivim separats de nostra Mare Patria, sentint abrusats los nostres cors per viu y ardent amor envers ella, no podem menos de unir nostras vós á las vostras protestant contra 'l *Centre Català* de Barcelona per los últims actes que ha portat á cab en perjudici de Catalunya.

No 'ns haurian causat tanta indignació aquestos actes, si 'l *Centre Català* referit los hagues realisat oportunament, quan la *Exposició Universal* estava sols en projecte, quan no s'havia passat encara notificació oficial á las Potencias Extranjeras, quan no hi havian capitals compromesos y empleats com en la actualitat, y sobre tot quan l'honra y dignitat de nostre poble no havian de mimvar poch ni gens ab lo fracàs de tan grandiosa empresa.

Incalificable considerém la conducta observada pel *Centre Català* donant d'aquesta manera nou coratje á tots aquells que jamay nos han mirat ab bons ulls, á aquells que ab intenció traidora desitjan de tot cor que nostra primera Exposició Universal obtinga un éxit deplorable, lo cual ben clarament se pot experimentar

llegint tots los periódichs madrilenys que desde 'l primer moment comensáren á ventar las campanas en senyal d' alegría com si 'l descrédit de Catalunya hagués de constituhir pera ells un senyalat triomph.

A nostre entendre son tant dignes de commiseració aquestos enemichs de Catalunya com lo mateix *Centre Catalá*, puig estém segurs de que dintre poch temps, tota aquella satisfacció que tant ostentosament davan á coneixer se convertirá en despit, recordant aixís aquellas lluytas armadas en que 'l gefe de un dels exércits combatents, després d' haver comunicat telegráficamente als seus la noticia d' una gran victoria, se troba no mes^{ab} que ha suferit una terrible derrota per haver perdut gayre be tots sos soldats.

Aquest es l' únich resultat positiu que de sa anti-patriótica campanya deuen obtenirne los detractors sistemátichs de nostra primera Exposició Universal.

Per tot lo dit, y amants com som nosaltres de tot lo que siga progrés pera la estimada patria catalana, *protestem* ab todas nostras foras del irregular procedir dels que, com lo *Centre Catalá* de Barcelona, contra lo que pot ser timbre de gloria pera la emprendedora Ciutat Comptal que, pesi á qui pesi, no duptem ni un sol moment sortirá ayrosa de empresa tant colosal, com n' ha sortit sempre de todas las realizadas fins avuy.

Santiago de Cuba 16 d' Octubre de 1887.—Joseph Ballesté.

Frederich Boix.—Joseph Anguela.—A. Bufriu.—Salvador Camps.—Joseph Soler.—Sebastiá Nicolau.—Jaume Bressó.—Francisco Montaner.—Bartomeu Carbonell.—Joan Carbonell.—Joan Roca.—Joan Grau.—Torobi Font.—Josepli Francoli.—Francesch Rouret.—Esteve Lluhi.—Salvador Casals.—Joan Janés.—Pere Domenech.—Pere Soler.—Rafel Costa.—Joan Pagés.—Ramón Simó.—Lluís Espina.—Jaume Espina.—Joseph Monserrat.—Pau Espina.—Pau Sarde.—Joan Martí.—Pau Panyellas.—Anton Cinca.—Feliu Panyellas.—Pau Nadal.—Manel Bubé.—Joseph Olivella y Arrufat.—Esteve Moraga.—Baldomero Rams.—Ramón Pascual.—Joseph Carbonell.—Joseph Barnet.—Sebastiá Carbonell.—Miquel Vidal.—Carles Vidal.—Jaume Canyamera.—Joseph Costa.—Miquel Vivó.—Lluís Rubi-rosa.—Modest Tuegols.—Joan Plá.—Joan Pagés.—Joan Figueras.—Miquel Romany.—Joan Planas.—Eussebi Terradell.—Salvador Miró.—Domingo Marsá.—Francisco Font y Fatjó.—Francesch Vivó.—Enrich Rurbirosa.—Joseph Carbonell.—Benjamí Camp y Novell.—Miquel Baltrans.—Enrich Camp.—Gabriel Solá y Colen.—Ramon Rovira.—Joseph Juliá.—Francisco Mora.—Joseph Milá.—Joseph Mister.—Anton Pagés.—Salvador Arabito.—Anton Olivella y Arrufat.—Joan Mirabent.—Joaquim Soler.—Anton Mirabent.—Jaume Corredor.—Pere Ferriol.—Joseph Ferriol.—Joseph Prats.—Anton Febré y Brunet.—Joan Simon.—Enrich Boix.—August Boix.—Jaume Llobet.

(Segueixen las firmas.)

AL COR DEL IVERN

Lema: Tot passa.

Arrán del braser sentats,
Acobladets dins la gavía
Sos peus, pel fret enrampats
Muts y de brassos crehuats,
Aixís vetllan Avi y Ávia.
De sobte, sóna 'l "cucut"
Deixondint á la parella
Batzegosa extremitut,

Mare d' un bessó estornut
Esclafit á cáu de orella;
Y, no sé qué vol garlar
Ella, qu' *Ella* diu, fent la rara:

—Veyas, ara,
Quinas cosas de contar...

—Cad' any, Agnés, en tal jorn,
Lo aixám dels recorts s' embauda
Derrera 'l sarau del Born,
Allí, hont me dares per torn,
Tots, tots los balls de la tanda.
De la colla que glatia
Per la guapesa y ta claca,
Un sol te 'n restá aquell dia;
Jó, lo qui més s' aneulía
Per la fideüera maca
De tóu que 'm vareig posar
Fins se 'm llegia á la cara...

—¡Veyas, ara,
Quinas cosas de contar!...

—Bó y gruant ton "si" de promesa,
Passá mon cor la "camancia"
De Nadal á Sta. Tresa;
Tu 'm donares la sorpresa
Prenent café á "La Constancia."
D' allí eixirem fent braset,
Y al tombar la Espartería,
Nos ferem un petonet,
Partintnos lo terrosset
De sucre, que jo tenia
¡Qué dols lo vareig trovar,
Agnés!... ¡Lo ensalivo encara!...

—¡Veyas, ara,
Quinas cosas de contar!...

—¡Ay, volta de 'n Mirambell,
No crech que ton arch ressoni
Maymés, com lo vespre aquell
En que hi nuarem lo farcell
Anomenat matrimoni!...
Aprés dels esclats de joya,
Amanidets ab sermons,
Ta mare 'm digué, cufoya:
"Joseph, fill, si 't plau la noya,
Molt més te plaurá son fons!..."
Y com ho vá endevinar
¡Oy, Agnés, la teva mare!...

—¡Veyas, ara,
Quinas cosas de contar!...

—Eram al cor de l' ivern...
¿Ten recordas?—¡Be prou!... ¡massa!...—
Tothora ab lo crit etern:
"¡Joseph, aixó es un infern!..."

¡Joseph! ¡Jó no sé qué 'm passa!...
 Fins que, als nou mesos y un dia
 de neguitosa maror,
 Varem plorar d'alegria
 Ohin l' "oué" "oué" de la Maria,
 Penyora de nostre amor.
 Hi poguessen recular
 A n' aquell temps; ¿eh?... ¡Comare!...
 —¡Veyas, ara,
 Quinas cosas de contar!...

—Aprés vá veni en Pepet;
 De 'n Pepet la Doloretas;
 De la Dolors en Joanet;
 Total: *salvo error*; disset:
 Un regitsell d'estampetas.
 Per xó, Agnés, Deu nos en dó.
 Com los del Cel, es segú
 Qneson tots de bona fló;
 Los noys, bons y sans, com jó;
 Las móssas, guapas, com tu.
 Amatents á treballar,
 Tots fugen de la gatzara...
 —¡Veyas, ara,
 Quinas cosas de contar!...

—¡Bé 'ns ha costat la llocada!...
 Més, cap d'abdós si ha fet esma...
 Pera durlos la bebida,
 ¡Cuánta costella premsada!...
 ¡Cuánts "magres" no essent Cuaresma!
 Arreu á la saga d'ells,
 No més del mon podém dir,
 Que 'ls joves s'hi tornan vells:
 ¡Verdums, fets séchs cuan novells,
 Lo sol se 'ns pongué al exir!...
 Y que no hi val somnicar
 Ni fernos la gara-gara...
 —¡Veyas, ara,
 Quinas cosas de contar!...

Si be que, ab set creus al coll,
 Lo front ran de terra 'ns toca,
 ¡No 's mort mentres piula 'l poll!
 A més ja puja 'l reboil
 ¡Per arracerar la soca!...
 ¡Si, Agnés; no 'ns hi entevaném!...
 Capolats derrera 'l niu,
 Es molt just que 'ns hi ajuquém:
 Mirat; la font del Poncem
 S'estronca al bó de l'istiú!...
 Ja sé que torna á rajar,
 Agnés... ¡Aixó m'aclapara!...
 —¡Veyas, ara,
 Quinas cosas de contar!...

Sobta l' Avi sa cansó;
 Furga y acoxa 'l braser,
 Y diu:—Sols tinch un corcò...
 Sento, Agnés, qu' entre tu y jó,
 Hi haja primer y derrer.
 Llevat d' aquet greu, á fé,
 No temo la mort ni l' hora...
 ¡Cuán Deu ho vulla!... Aquí 'm té!...—
 Calla, y clivella 'l brasé
 Per disimular que plora.
 Mes, l' Avia l' ou singlotar,
 Y ab tó de reny li repara:
 —Veyas, ara,
 Quinas cosas de contar...

JOAN PONS Y MASSAVEU.

Conforme varem indicar en nostre últim número lo dissapte, día 3 del corrent assistirem á la Inauguració de las tascas del nou Curs Académich, que devía celebrar lo *Centre Escolar Catalanista* de Barcelona.

Y á fé quedarem sorpresos de lo molt que ha fet per lo Catalanisme la Associació escolar. Segons vegerem lo *Centre* á que 'ns referim te ja notables travalls fets en be de Catalunya, y quan altre no, te la gloria d' haverse atret cap á la causa de la Patria á una pila d' aprofitats joves d' inteligencia clara y carácter emprendedor, que á no ser sa influencia, segurament tart ó dejorn s' haurían soplujat sota qualsevol dels malehits partits polítichs que li serveixen al pais no mes de pantallas pera privarli l' hermissim sol de llibertat y protecció que dona vida y prosperitat als pobles. Per aixó ne quedarem moltíssim sorpresos y agradats de haver assistit á la Vetllada Inaugural del *Centre Escolar Catalanista*, la qual ressenyarém en pochs mots pera que d' ella 'n tingau noticia 'ls nostres llegidors.

Oberta la sessió á dos quarts de deu del vespre, se doná compte d' haverse rebut una expressiva carta del distingit literat perpinyanés Mr. Justin Pepratr, celebrat autor de la traducció francesa de *L' Atlantida*, qual última edició está avuy movent gran renou en la nació vehina. Aquesta carta, excusantse d' assistir al acte pero fent constar á ell una entusiasta adhesió, fou rebuda ab grans aplausos.

Tot seguit se passá á llegir pel secretari segon, don Modest Vidal, la *Memoria* reglamentaria, deguda á la privilegiada ploma del Secretari primer, don Ernest Moliné y Brasés. Aquest document respira tot ell concentrat patriotisme, y conciliant perfectament la part descriptiva dels travalls realitzats ab la part crítica, podriam dir, de sa importancia utilitat, se fá del tot simpátich al cor sobre tot quan al parlar dels projectes del pervindre, dedica sentits y eloqüentíssims párrafos al trascendental problema de la creació de las *Escolas Catalanas*. Al terminar sa lectura ab una poética imatge final evocant lo jorn aquell en que desde 'l cim del Monserrat pogam dir als estranys: "Veus aquí la nostra obra" fou lo treball del senyor Moliné, rebut ab una atronadora é interminable salva d' aplausos. Sentim moltíssim no poder, per sa índole, publicar aquesta *Memoria* que honra al *Centre Escolar Catalanista*.

A continuació lo digníssim President del *Centre* don Narcís Verdaguer y Callís, jove literat qual nom es avuy respectat ja fins per las figuras mes notables del nostre Renaixement, llegí ab entonació robusta y accent enérgich son inspiradíssim *Discurs*, que feu tanta impressió en la concurrència que las aclamacions y 'ls aplausos interrompien constantment sense deixarlas acabar de vegadas los atrevits conceptes en ell continguts. Tan difícil es donar idea de document tant complet que sols publicantlo sencer en lloch preferent y recomanantlo ab insistència á tothom, hem cregut poder donarne d' ell una exacta idea. Nosaltres desde aquest lloch felicitem de tot cor al estimat amich senyor Verdaguer, quals dots excelents de be han de ocasionarli á la Patria Catalana.

Passantse á la lectura de poesías, recordém entre ellas las següents: *Ali-Bey* del emi-

nent Mestre en Gay Saber don Angel Guimerà, *La Mort d' en Pau Claris* de don Angel Garriga, *A Catalunya* de don Jaume Salvador, *¡Avant!* de don Jaume Novellas de Molins, *Cant del Pólen* de don Rafel Sales y *Catalunya y Avant!* del nostre company de Redacció don Modest Durán y Folguera. Totes ellas obtingueren, expontánea acceptació, sorprenent algunas als concurrents per la brillantés d'imatjes y sa concepció gegantina.

Finalisá la Vetllada ab un improvisat discurs del President de la Secció de Dret y Filosofia y Lletras, D. Joan Gubern, lo qui en arrodonits períodos digné que Catalunya estava en perill y calia que sos fills la defensessin sens esporuguirse, atenen á que la justícia está de nostra part. Fent una bellíssima y enginyosa comparació, insinuá que los catalans pot suposarse que 'ns trobém al fons d' un torrent, al qual se 'ns y tiran rocas pera aixafarnos sense pensar que aquestas mateixas rocas han de servirnos de fermes grahons pera anar pujant de mica en mica á batrens cos á cos ab nostres enemichs. Cert que en la lluyta n' hi haan de morir sota 'ls projectils alevosa y cobardament llensats desde las alturas, pero aixó no hi fa res perque la sanch dels martirs may se llensa en vá pera que la xucli la terra esterilment. (*Nutridíssims aplausos.*)

No cal dir que fou aquest acabament del senyor Gubern digna coronació d' una solemnitat que deixarà estela detrás seu.

En efecte: acabada la mateixa sessió, se reberen numerosas adhesions á la Associació Escolar, havent obtingut en pochs dias un increment notabilíssim en lo número de sos socis.

Assistiren al acte moltes representacions de Associacions y periódichs de Barcelona y fora d' ella, essent la concurrencia, en los salons del carrer de Fontanella, 8, primer, tan numerosa, que ab prou feynas podia bellugarse desahogadament.

Felicitém al *Centre Escolar Catalanista* pel nou é importantíssim pas que acaba de donar en sa interessant marxa, y nos felicitém nosaltres mes encara de que 's despertí cada día mes l' esperit patriótic entre nostres compatricis, ja massa temps olvidats de sos debers envers la mare Patria.

NOVAS

Sentím molt que per falta d' espay no puguém publicar avuy l' *Acta del Jurat* que nos ha sigut remesa per la Junta Directiva del *Gremi de constructors y manyans* d' aquesta localitat, ab motiu dels actes verificats en celebració de la festa de son patró Sant Eloy, que tingué lloch en lo día primer del corrent mes y de la qual nos ocuparem ja en nostre passat número. Ho farém en lo número próxim.

Per causa del mal temps no pugué efectuar-se lo passat diurnenge, segons costum ja de molts anys, la anomenada *Fira d' hivern*, la que tindrà lloch avuy segons las disposicions de nostre municipi.

Promet estar sumament concorregut lo ball que 's donará aquesta nit en l' espayós y ben decorat saló del *Círculo Sabadellés*.

L' acreditada orquesta *Fatxendas* es l' encarregada d' executar lo programa, per lo qual ha escullit las mes celebradas pessas de son numerós repertori.

En lloch corresponent publiqué avuy la preciosa poesia titulada *Al cor del hivern*, que ha tingut l' amabilitat de remetrens son autor, l' inspirat poeta y amich nostre don Joan Pons y Massaven, la qual fou molt aplaudida en la vetllada literaria que celebrá la patriótica associació *Lliga de Catalunya*.

Agrahím la distinció ab que 'ns honra tan distingit escriptor.

En la secretaria de la Exposició Universal, s' han presentat los modelos de medallas següents:

Número 1. Lema: L' home va naixer pera 'l treball.—Número 2. Lema: Gloria á Bar-

celona.—Número 3. Lema: Tú ets la única moneda ab que pot ser remunerat lo mérit.—Número 4. Lema: K.—Número 5. Lema: Lo treball es lo vehícol del Progrés.—Número 6. Lema: Protegir al treball nacional es lo deber de tots los poders.—Número 7. Lema: Premi al mérit.—Número 8. Lema: Creu.

La casa editorial Hachette de París acaba de posar en venda la segona edició de la versió francesa de *L'Atlántida* feta per lo lletrat rossellonés D. Justí Pepratx.

A més de portar un retrato en magnífich grabat al acer de Mossen Jacinto, obra del artista parisiench Gaston Vuillier, aquesta edició francesa de *L'Atlántida* va adicionada ab una *Epístola Biogràfica* escrita per Mossen Collell.

Corresponent al 15 de Novembre s' ha publicat lo número 176, any VIII, de *La Ilustració Catalana*, periódich quinzenal artístich, literari y científich, portant una munio de grabats, entre ells lo "Cimbori del Monastir de Vallbona" de las monjas y altres dibuixos á ell referents, per D. Andreu Solá, reproduhint la composició de D. J. Llovera, titulada "Indolencia" y d' altres variats assumptos.

Diu *Lo Somatent* de Reus:

Ab molt gust fem notar que entre 'ls concursans al Certámen del monument á Prim han tingut lo bon acert de posar lemas verament catalans.

Siga l' enhorabona als autors.

La situació angustiosa en que 's troban alguns millars d' obrers de Barcelona que no tenen feyna á causa d' haverse tancat en poch temps tantas fàbricas, los ha precisat á nombrar varias comissions que recorren los carrers y casas, en demanda de socorro pera remediá sas mes apremiants necessitats.

Lo distingit escriptor D. Joseph Coroleu, está escribint un brillant prólech que referent als orígens y desenrotll de Catalunya, figurará en lo *Diccionari geogràfic-històric català* que com saben nostres lectors, D. Joseph Reig y Vilardell té en preparació.

Tenim las millors noticias d' aquesta obra, puig á més d' enumerar todas las poblacions que componen la Nació catalana, será una recopilació dels fets, tradicions, llegendas, etcètera, que s' atribueixen á las diferentas comarcas que s' estudiarán.

La comissió de festeigs de la Exposició Universal de Barcelona ha aprovat un dictámen que conté los que, en sa opinió, haurian de celebrarse mentres permaneixi oberta la Exposició, á qual fi presentarà dintre de breus días dit dictámen á l' aprobació de la comissió executiva. Entre 'ls festeigs que 's proposan, hi han grans concerts vocals é instrumentals, recepcions en las Casas Consistorials, grandiosos castells de focs artificials, illuminacions en los principals carrers y plassas y en lo port, regatas internacionals, grans serenatas, manifestacions públicas artísticas é industrials, cabalgatas en las que hi figuran los habitants de la major part de las provincias espanyolas, ab sos típics trajos, simulacros marítims y festas militars. Del mateix modo la comissió proposa que ab motiu de la Exposició Universal se celebrin ab més pompa que en los anys anteriors las professons de la octava de Corpus, y ab solemnitat la inauguració de la nova cúpula de la Iglesia de la Mare de Deu de las Mercés y la poética festa dels Jochs Florals.

ANUNCI OFICIAL

CAIXA DE AHORROS DE SABADELL

Han ingressat fins aquesta fetxa 3,050 pessetas procedentas de 274 impositcions, essent 5 lo número de nous imponents.

S' han tornat 4,621 pessetas 90 céntims á demanda de 17 interessats.

Sabadell 4 de Desembre de 1887.—P. lo Director, Pau Gumbús.

CROMOS, CROMOS, CROMOS

Se venen impresos desde 3 pessetas 'l cent per amunt, segons la classe.

No 'n compreu sens visitar avans los aparadors de Joan Comas, Rambla, 70.

TALONARIS DE LA LOTERIA NACIONAL

Se venen à 2 rals los de 50 fulls y à 4 rals los de 100.

PROSPECTES ORDINARIS

Se imprimeixen desde 1 pta. 'l mil hasta 10 pessetas.

FACTURAS

en elegants characters desde 10 pessetas mil

Capmany, 18.—Rambla, 70

SABADELL